1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BARCLY 7-4125
УНСоюз: BARCLY 7-5337

РІК LXX. Ч. 16. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го СІЧНЯ 1963 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 25, 1963 — No. 16. VOL. LXX.

МОСКВА РОЗБУДОВУЄ СВОЮ ВІЙСЬКОВУ БАЗУ НА КУБІ

КОНҐРЕС РОЗГЛЯДАЄ СПРАВУ БЕЗУСПІШНОЇ ВИСАДКИ НА КУБУ; АЙЗЕНГАВЕР ВІДПЕКУЄТЬСЯ ЗВ'ЯЗКУ З КУБИНСЬКОЮ ІНВАЗІЄЮ

Ню Йорк. — Пресова служба щоденника „Ню Йорк Таймс" повідомила 23-го січня, що совєтські війська на Кубі почали інтенсивно розбудовувати наземні, підземні і летунські бази, і що совєтські та сателітські кораблі щоденно привозять зброю на Кубу. Згідно з інформаціями з Вашинґтону, ця зброя є різнородна, а деякі бази не є доступні навіть для кубинських урядовців. Вашинґтонський кореспондент „Н. Йорк Таймс'у" Тед Шульц подає, що столичні кола уважають ту зброю за оборонну, тому немає американської інтервенції в цій справі Зброю переховують у бункрах і в печерах, яких повно є на Кубі. Але сенатор - демократ із Ореґону Вейн Морс вніс домагання, щоб уряд поінформував Сенат в цій справі. Сенатор - республіканець Беррі Ґолдвотер із Арізони вніс резолюцію, щоб Сенатська Комісія Збройних Сил перевела докладне слідство в справі безуспішної висадки на Кубу в дні 17-го квітня 1961-го року. Голдвотер сказав, що не хочеться вірити, щоб правдиві були слова головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді про те, що департамент оборони не обіцяв давати летунську підтримку кубинським повстанцям, бо тоді „ми дуже сумно мусіли б оцінювати наших шефів штабу". Голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор Джордж Рассел спротивився домаганню сенатора Голдвотера, кажучи, що справу висадки на Кубу вже досліджували. „Я не бачу жадної користи з того, щоб ми знову прали те шмаття, яке ніколи не було дуже чисте", — сказав сенатор Рассел. Одночасно повідомляють, що совєтські рибальські кораблі пливуть в напрямі до Гавани, де СССР має розбудовувати свій рибальський порт, як про це офіційно повідомляла Москва.

Колишній президент Д. Д. Айзенгавер говорив про справу кубинської висадки в 1961 році із співробітником телевізійної стації Колюмбія Бродкастінґ Систем — Волтером Кронкі, і заявив, що під час його урядування в Білому Домі не було жадних плянів висадки на Кубу, бо число кубинських втікачів було дуже мале. Уряд Айзенгавера почав був вишколювати кубинських втікачів на те, щоб їх вислати на острів для партизанки проти Кастра. „Ми сумнівалися, казав колишній президент, чи ті втікачі зможуть вести з успіхом партизантську боротьбу проти Ф. Кастра'. Айзенгавер заявив, що тоді шукали між кубинськими втікачами провідника, який допоміг би був кубинському народові вести боротьбу проти Кастра. Але важко було цього досягнути, бо диктатура Батісти а пізніше Кастра, винищили тих осіб, які могли бути провідниками. Айзенгавер підкрелив, що за його урядування не було ніякого пляну висадки на Кубу. 23-го січня до Маямі на Флориді прилетів літак із Гавани, який привіз 98 осіб, кубинців та американців кубинського походження, яким Кастро дозволив виїхати з Куби. Між ними були 24 чоловіки, 39 жінок, 24-ох хлопців і 17 дівчат. Всі вони не є вдоволені з режиму Кастра і заявляють, що як не звільниться кубинського народу з-під Кастрової диктатури, то сам Кастро винищить кубинський народ. Колишній державний урядовець заявив, що майже щодня відбуваються секретні екзекуції. Цей транспорт — це перша частина з тих 1 200 осіб, яких Кастро обіцяв минулого тижня звільнити. Інші мали б прибути кораблем, який возив на Кубу ліки й харчі за звільнення з неволі 1 113-ох кубинських бранців.

Гостра зима в Америці й Европі спричинила мільйонові втрати

Ню Йорк. — Вже від кількох днів в Америці та в Европі панують сильні морози і сніговії, які спричинили смерть соток осіб та матеріяльні втрати, які йдуть в сотки мільйонів долярів. У ЗДА в більшості стейтів температура нижче замерзання води, а в деяких північних стейтах нижче зера за Фаренгайтом. В Шикаґо було 18 нижче зера, в Монтані 37 нижче зера, в Оклагомі 18 нижче зера. Повідомляють про смерть більше як 100 осіб внаслідок морозів і сніговіїв. В Ню Йорку термометр 24-го січня показував вранці тільки 5, а найближчої ночі має впасти до нижче зера. В Европі також морози і сніговії. В Італії від морозу позамерзали рури від водопроводів, в Болгарії оголосили стан крайньої необхідности. В цілій Европі припинена комунікація: не курсують поїзди, автобуси й авта, бо всюди глибокі сніги. В Англії холодна температура вже майже цілий місяць. Немає електричного струму, бо не можна довести вугілля. Навіть в Японії впали сніги, які декуди є на 6 стіп глибокі. У Греції в Сальоніках впало 5 стіп снігу.

В АМЕРИЦІ

● **Арґентинський міністер** закордонних справ Карльоз Муніз подарував президентові Кеннеді панчо (плащ), зроблений із вікуни. Президент сміявся, приймаючи цей дарунок від арґентинського народу, бо вікуна пригадує американцям аферу головного дорадника президента Айзенгавера Шермана Адамса, який брав подарунки від Бернарда Голдфайна, між якими був і плащ із вікуни, і який внаслідок того мусів зреziґнувати зі свого становища.

● **З Каліфорнії** повідомляють, що пані Айзенгавер вже майже виздоровіла із зараження вірусом, на якого вона була занедужала, прибувши на відпочинок до Палм Бічу в Каліфорнії 7-го січня.

● **Підкомісія Видатків** в Палаті Репрезентантів дістала документи від уряду, з яких виходить, що кубинська криза коштувала ЗДА 180 мільйонів долярів. Ці кошти витрачено на морську бльокаду Куби та на переведення частинної мобілізації під час кубинської кризи.

● **Колишній** губернатор Ню Джерзі Роберт Б. Майнер почав політично рухатися, і це затурбувало і демократичних і республіканських стейтових політиків, які гадають, що Майнер вернеться до активної політики. Він почав політикувати в 1947 році, коли став стейтовим сенатором, а пізніше був дві каденції губернатором. Третій раз не міг кандидувати, бо на це не дозволяла стейтова конституція.

● **Стейтова леґіслятура** в Н. Г. дістала законопроєкт, згідно з яким жінки й дівчата не зможуть носити коротших штанців від одного цаля понад коліно. Цей законопроєкт вніс 75-річний Пітер Гарленд, який каже, що не може дивитися, як жінки, деколи навіть вагітні матері, ходять вліті в дуже коротких шортах.

● **Департамент рільництва** передбачає, що в цьому 1963-му році фермери користатимуть із більших кредитів, як в попередніх роках, бо раціонально ведене фармерство вимагає більших інвестицій.

КОНҐРЕС ЗДА ВІДЗНАЧИВ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Вашинґтон. — Як у попередніх роках так і цього року Конґрес З'єдинених Держав Америки відзначив роковини проголошення української державної незалежности і соборности 22-го січня 1918 і 1919 рр. окремими молитвами, проведеними українськими католицькими і православними священиками на початку сесій Сенату і Палати Репрезентантів та відповідними заявами багатьох законодавців. В день самих роковин, 22-го січня, відбулася тільки сесія Сенату. Започаткував її молитвою представлений віце-президентом Линдоном Джансоном всч. о. Йосип Федорик, парох Української Католицької Церкви св. Михаїла з Шенандоа, Пенсилвенія, дякуючи в цій молитві Господеві за багато ласк, що їх зазнає Америка й американський нарід та прохаючи цих ласк, зокрема ласки волі й незалежности для українського й інших поневолених народів. Після цієї молитви та після полагодження ряду формальностей і початкових справ, до слова зголосилися по черзі сенатори Джевітс, Кітінґ, Лавші і Скатт, складаючи багатомовні заяви про проголошення української державної незалежности 22-го січня 45 років тому, про знищення тієї держави аґресивною червоною Московією та про невпинну і жертвенну боротьбу українського народу за відновлення тієї держави і волі. Відповідну заяву в цій справі склав в тому ж дні до конґресового протоколу також сенатор Дент з Пенсилвенії.

Палата Репрезентантів 22-го і 23-го січня не мала своєї сесії. Але на її сесії чергового дня, в четвер 24-го січня, повторилася церемонія із Сенату попереднього дня. Започаткував сесію молитвою за волю України та інших поневолених націй всч. о. протоєрей Володимир Буката, парох Української Православної Церкви з Нюарку. В дальшому конґресмени один за одним зголошувалися до слова та складали відповідні заяви про волелюбний український нарід, що його волю, встановлену ним актами 22-го січня 1918 і 1919-го рр. знищила аґресивна червона Московія, але який досі не припиняє нерівної боротьби за відновлення тієї волі.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ПРОДОВЖУЮТЬ СВЯТКУВАННЯ РОКОВИН 22-го СІЧНЯ

Цілий ряд українських громад, між ними в Ню Йорку, Дітройті, Клівленді і Шикаґо вже минулої неділі відзначили або започаткували відзначування роковин проголошення актів української державної незалежности і соборности 22-го січня 1918 і 1919 рр. Велика кількість громад відзначить ці роковини цієї суботи або неділі, 26 і 27-го січня. Між тими, що заповіли відповідні імпрези на цю суботу й неділю, є громади:

НЮ ЙОРК. — Святочна Академія з нагоди роковин 22 січня вже відбулася минулої неділі, 20-го січня, старанням Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій. Відзначування роковин продовжуватиметься цієї суботи, 26-го січня, Святочним Бенкетом, що його влаштовує Об'єднання Прихильників УНР в Українському Народному Домі о год. 7-ій ввечері. В програмі передбачені промови та мистецькі виступи.

ГАРТФОРД, Конн. — Святочна Академія відбудеться в неділю, 27-го січня, о год. 4-ій по полудні в залі школи Болкелі. Академію влаштовує місцевий Відділ УККА під протекторатом стейтової Філії УККА. Святочну промову виголосить голова УККА проф. Лев Добрянський. До участи в Академії запрошені сенатор Додд, губернатор стейту Демпсі, посадник міста та представники поневолених народів. З уваги на приїзд голови УККА, передбачена пресова конференція та зустріч представників Відділів УККА цього стейту.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Святочна Академія, яку влаштовує Відділ УККА, відбудеться в неділю, 27-го січня, о год. 7-ій ввечері в залі Джуніор Кук Гайскул. Промову виголосить проф. д-р М. Пап з Клівленду, а в мистецькій програмі виступить хор „Кобзар" та солісти.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Святочну Академію, одну з найвеличавіших в країні, влаштовує Відділ УККА в неділю, 27-го січня, в залі УНДому. З промовами виступлять новоисвячений єпископ і президент Сетон Гол Університету, Преосв. Джая Дж. Доґерті, один з найвідоміших американських діячів і промовців, який промовлятиме по-англійськи, та проф. д-р Матвій Стахів, гол. редактор „Народної Волі", автор багатьох праць з Визвольних Змагань і один з найкращих їх знавців. У мистецькій програмі виступить хор ,Трембіта', соліст мґр. Осип Стецура, пластуни і сумівці.

ПАСЕЙК, Н. Дж. — Академію влаштовує Відділ УККА в неділю, 27-го січня, о год. 3-ій по полудні в Українській Централі. Святочну промову виголосить ред. Р. Шраменко. Привітання складуть посадники Пасейку і Кліфтону. В мистецькій програмі виступлять хор „Дніпро" та солісти.

БАЛТІМОР, Мд. — Свято Державности, що його влаштовує Відділ УККА, відбудеться в неділю, 27-го січня, в залі ІВКА, о год. 5-ій по полудні. В мистецькій частині програми виступлять артистка Клявдія Гош та соліст-тенор Іван Гош.

КОГОВЗ, ТРОЙ і ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. — Святочний Концерт влаштовують спільними силами місцеві Відділи УККА 27-го січня, в Коговзі в залі Українського Горожанського Клюбу о год. 5-ій по пол., а в Трой в залі Української Католицької церкви о год. 7-ій ввечері. У Вотервліт Концерт відбудеться в неділю, 3-го лютого, в залі Горожанського Клюбу о год. 4-ій по полудні.

Науковці твердять, що совєтські пробні експльозії пошкодили сателіт „Телстар"

Ню Йорк. — Два науковці із стейту Ню Джерзі д-р Волтер Л. Бравн і д-р Д. Геббі у звіті до Американського Фізичного Т-ва в Ню Йорку твердять, що вибудований 23-го листопада м. р. комунікаційний сателіт нагло припинив був свої телевізійні передачі тому, що на нього мали вплив совєтські пробні атомові експльозії, які відбулися на великій висоті в днях 22-го і 28-го жовтня. Згідно з теорією цих науковців радіяція совєтських вибухів пошкодила була американський комунікаційний сателіт і він припинив був телевізійні передачі. Науковці з Белл Телефон лябораторії визнали цю теорію за правильну і випрацювали спосіб, як примусити сателіт „до праці". Телстар спочатку діяв, але коли зросла радіяція від совєтських атомових експльозій, він припинив свою радіову і телевізійну діяльність. Пізніше він знов „взявся був до праці". Справа викриття радіяції в космічних просторах є важливою не тільки для комунікаційних чи інших сателітів. Вона також є важна і для летів астронавтів по космічних просторах. Таким способом Телстар можна вважати за першу жертву атомової війни в космічних просторах. Очевидно, війни припадкової.

МОЛИТВИ В КОНҐРЕСІ ЗДА В РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

МОЛИТВА В СЕНАТІ

яку провів всч. о. Йосип Федорик, український католицький священик з Шенандоа, на початку сесії 22-го січня 1963 р.:

В ім'я Отця і Сина і Святого Духа. Амінь.

Всемогучий, Всеблагий і Предвічний Отче, ми, Твої діти, складаємо Тобі нашу глибоку подяку за обильні благословення, якими Ти наділив Америку та її дітей.

Благаємо Тебе, наш Творче, зглянься ласкавістю своєю на нашого улюбленого Президента, Джана Кеннеді, і провадь, кріпи та спомагай його в його важких щоденних обов'язках.

Благословляй і спомагай нашого віце-президента, Линдона Джансона; Дай мудрість, розуміння й відвагу всім членам цього 88-го Конґресу.

Всемилостивий Отче, поручаємо Твоєму милосердю душі поляглих Героїв наших збройних сил. Прости їм Боже, їхні провини і дай їм вічний упокій зі Святими Твоїми в небеснім царстві Твоїм.

Свідомі та глибоко вдячні за вільності, якими ми тішимось у З'єдинених Державах Америки, молимо Тебе, Небесний Отче, за всі поневолені народи й нації, імена і терпіння яких згадані в Резолюції про Тиждень Поневолених Націй, схваленій Конґресом.

Отче наш, нам, Твоїм дітям, створеним на Твій образ і подобу, Ти влив у наші серця вроджене бажання жити життям вольних людей. Сьогодні, в 45-ту Річницю Незалежности України, молимо Тебе, зглянься ласкавим оком на цю поневолену націю та на її дітей, кріпи їх надію, бо вони перші стали жертвою убивств та нелюдських тортур Кремля.

О Боже, мимо численних хрестів, що їх переносять Твої українські діти за залізною занавісою, вони залишились вірні Тобі, згадуючи Велику П'ятницю, що її витерпів Твій Божественний Син перед Своїм світлим Воскресінням.

Дай, Боже, щоб вже скоро прийшов кінець тій Великій П'ятниці, що її терпить Українська Нація. Дай, щоб скоро прийшов ранок її світлого воскресіння як суверенної держави. Молимо Тебе, Отче, о цю ласку через Ісуса Христа, нашого Господа, а Твого Сина, котрий з Тобою живе й володіє в єдності зі Святим Духом во віки. Амінь.

В ім'я Отця і Сина і Святого Духа. Амінь.

МОЛИТВА В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ

яку провів на початку сесії 24-го січня 1963 року всч. о. протоєрей Володимир Буката, український православний парох з Нюарку:

Всемогучий Боже, Джерело всього добра,
Благодателю людства!

Ми підносимо наші серця в молитві до Тебе й просимо Твого Благословення для членів цього законодатного органу З'єдинених Держав Америки — Палата Репрезентантів. Хай Твоя благодать зійде на цих слуг Твоїх, на цих речників Волі великого Американського Народу.

Ми молимось і просимо Тебе! Візьми цю країну, її Уряд, збройні сили й нарід під свою опіку. Охорони для всього світу й волі людства цей край — фортецю оборони перед тиранією й насильством.

Ідея гідности людини й свободи народів є неподільна. Тому ми в 45-ту річницю проголошення незалежности й самостійности Українського Народу в формі Української Народньої Республіки, підносимо наші молитви до Тебе за долю благострадальної української нації, яка є поневолена комуномосковським імперіялізмом. Ми молимось до Тебе, Боже, за всі поневолені народи, які борolись за свою волю й незалежність, а які і тепер прямують до волі, хоч над ними панує брутально безпощадне насильство деспотичної ідеології й режиму, що їх досі не знала історія світу.

Волю України знищив і втопив у крові аґресивний наступ комуністичних орд. Україна поневолена, але не поборена. Український Нарід ніколи не припиняв боротьби за свою волю й незалежність. Цю боротьбу він провадить і тепер у допустимій життєвими обставинами формі. Йому просвічує вічно-горючий смолоскип Волі, який передається з рук в руки, з покоління в покоління. Стремління всіх поневолених большевицьким імперіялізмом народів є ті вічно горючі смолоскипи, які ніколи не гаснуть і в майбутньому творитимуть могутній огонь, який знищить лихо й забезпечить прихід бажаної Волі.

Дозволь нам, Боже, скласти пошану й віддати честь тим мільйонам патріотів Української Нації і всіх інших поневолених націй, які в безконечній черзі кладуть свої жертви за волю, за право самовизначення, за усунення тиранії й страху, за свободу думки й слова та за право славити Тебе, Боже.

Господи Боже, наш! Ми молимось до Тебе, щоб Український Нарід і всі поневолені народи діждались скорого відродження волі й зайняли своє повноправне місце між вільними народами світу. Амінь.

Москва проти заборонювання компартій в невтральних країнах

Москва. — Московська „Правда" виступила в мин. вівторок 22 січня з великою статтею п. з. „Переслідування комуністів не є шляхом будівництва соціялізму", в якій гостро таврує ставлення комуністичної партії поза законом в різних азійсько-африканських країнах. Конкретно, у тій статті називається Об'єднану Арабську Республіку, Марокко, Ірак, Тунісію і Альжир, де тамошні уряди заборонили комуністичні партії. „Правда" твердить, що вони зробили це „під тиском збоку імперіялістичних держав, що їх керівні кола прийняли протикомуністичне вістря, перехоплене тепер тими невтральними державами". „Правда" намагається переконати своїх читачів і невтральні країни, що заборонювання комуністичних партій в азійсько-африканських країнах є головно наслідком інтриг і терору збоку „імперіялістів" і що така внутрішня політика „молодих держав" може їм пошкодити у взаєминах з „соціялістичними" державами.

ДОГОВІР ФРАНЦІЇ Й НІМЕЧЧИНИ ВИКЛИКАВ ОСТРАХ В МОСКВІ

Москва. — Французько-німецький договір приязни, підписаний в минулий вівторок 22 січня ц. р., викликав серед совєтських верховодів острах, який віддзеркалювався негайно в гострій і напастливій заяві офіційної аґенції ТАСС. Совєти намагаються представити той французько - німецький пакт приязни, як перемогу західньо - німецьких „реваншистів - мілітаристів", яким удалося заманити у пастку легковірних французів, що заграли у німецьку дудку. Мовляв, французький президент Шарль де Голь наслідував колишнього французького прем'єра Даладіє і британського прем'єра Чемберлена, які підписали в Мюнхені у 1938 році угоду з Гітлером, підбадьоривши його нею до своєї імперіялістичної війни в 1939 році. „Второпні" французи — кажеться у тій заяві ТАСС-а — зрозуміють, що французько - німецький союз іде на руку тільки колишнім „нацистським генералам", які тепер леліють в Західній Німеччині мрії про „реванш" і нову світову війну. Совєти очевидячки — як виходить з того комунікату ТАСС-а — найбільш стурбовані заповідженою німецько - французькою військовою співпрацею, лякаючись, що вона проявиться практично у збільшуванні німецької збройної сили. ТАСС одверто закидає вітірковому договорові, що його підписали Франція і Німеччина, зламання всіх дотеперішніх договорів, що забороняли чи обмежували зброєння Зах. Німеччини, та погодження на перегони у зброєнні між Західньою Німеччиною і іншими західніми державами.

Кеннеді прославляє француза Монне за сприяння єдності Европи

Париж. — —През. Кеннеді переслав листа визначному французькому економістові Жанові Монне, колишньому першому президентові Стальновугільної Спільноти, що охоплює шість західньо-европейських країн, — солідаризуючись цілком з заявою Монне з 16 ц. м., в якій той французький економіст висловив свою віру, що Британія таки буде прийнята до Спільного Господарського Ринку — „без уваги на опозицію боку президента де Голя". През. Кеннеді не назвав у своєму листі за іменем де Голя, але своєю заявою солідарности з згаданою промовою Монне недвозначно поставив себе по стороні тих, які сприяють участі Британії у Спільному Господарському Ринкові. Той лист Кеннеді був відчитаний на маніфестації в честь Жана Монне у Домі Свободи в Ню Йорку, що відбулась в минулу середу ц. р., де вручено Монне медалю за заслуги, покладені для вільного світу. Заступник державного секретаря Дж. Болл, також не називаючи імени де Голя, критикував його нібито змагання „відбудувати минуле", натякаючи цим на мрії французького президента привернути Франції її силу і значення з минулих сторіч. У тому самому дні британський амбасадор з Вашинґтону, сер Дейвід Ормсбі-Гор, виступаючи на зібранні Англомовної Унії в Юстові у Тексасі, запевняв, що теперішній світ не потребує „третьої" сили, яка ніби є европейською концепцією де Голя, а з'єднання всіх сил об'єднаних Европи й Америки.

Аденауер інтервеніював у де Ґоля у справі співпраці з Британією

Париж. — За твердженням французької і західньо-німецької преси, західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер переконував президента де Голя у своїх останніх розмовах з ним, щоб не доводити до остаточного зірвання переговорів, які ведуться в Брюсселі про приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку. Щоб вможливити де Голеві „зберегти обличчя" після його недавнього одвертого виступу проти Британії, Аденауер мав запропонувати тимчасове перервання брюссельських переговорів задля переведення докладних підсумків — в яких пунктах прийшло вже до порозуміння, та в чому саме існують розбіжності. Аденауер заявив де Голеві — так само, як німецький міністер закордонних справ Шредер заявив це своєму французькому колезі Кув де Мурвілеві — що німецька публічна опінія та більшість членів західньо - німецького уряду стоять за участю Британії у Спільному Господарському Ринку та що у випадку розбиття Брюссельських переговорів настала б грізна ситуація для взаємин також з Америкою. Німецькі чинники ніби вірять, що де Голь відступить від свого непримирливого опозиційного становища в цій справі. Він мав заявити Аденауерові, що „передумає ці справи". Комісія, яка має підвести підсумки дотеперішніх переговорів, складається з 2 французів, 2 німців, 2 італійців та по 1 голляндцеві, бельгійцеві й люксембурчику. Її головою є німець, проф. Гальштайн. Всі вони — незалежні у своїх рішеннях від своїх урядів. В найближчий понеділок з'їдуться до Брюселю знову міністри закордонних прав 6-ох членських держав Спільного Господарського Ринку.

У СВІТІ

● **Колишня іранська королева** Сорая, з якою іранський шах Різа Палеві розвівся, хоч вони обоє любились, бо вона не могла мати дітей, живе постійно в Мюнхені. Вона дістала пропозицію від великого західньо - німецького ілюстрованого тижневика, що виходить в Дюссельдорфі, щоб вона вела в тому тижневику рубрику „з товариського життя". Сорая є гостем на всіх більших прийняттях, має великі знайомства в цілій Західній Европі і той часопис сподівається, що її постійне співробітництво придбало б йому багато нових читачів.

● **До індійського порту Вішахпатнам** причалив в минулу неділю великий американський вантажний корабель „Арчер Гаммон" з вантажем зброї і амуніції для Індії. Два тижні тому подібний корабель причалив був з американською зброєю для Індії до порту в Бомбаї.

● **У Греції** застрайкувало 10 500 народних і середношкільних учителів, які вимагають підвищення їм платні. Ці платні такі мізерні, що самі вчителі вимагають підвишки на 38 дол. місячно (коло 1 000 грецьких драхм).

● **Малайська Федерація** солідаризується з Індією в індійсько - китайському спорі. Високий малайський комісар Дато С. Чельвасінґам передав індійському прем'єрові Неру чек на один мільйон рупій, себто 210 000 дол., на військово - оборонні цілі Індії проти китайських комуністів.

● **Альжирський уряд** комунізуючого Мохаммеда Бен Белли дійшов до порозуміння з Францією в справі господарського договору. Бен Белла переконався, що соціялістичними фразами не врятує поруйнованого війною краю та що занадто велика приязнь з китайськими комуністами і Фіделем Кастром дасть Альжирові внаслідку тільки міжнароду ізоляцію. Альжир не міг відмовитись від тісних культурних і господарських взаємин з Францією. Франція зобов'язалась дати Альжирові в цьому році 200 мільйонів дол.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

ЗДА дають, Москва користає

Започаткована З'єдиненими Державами Америки в 1947-му році так звана закордонна допомога, значить, економічна й мілітарна підтримка для відбудови знищених війною заприязнених країн і для пожвавлення господарського розвитку відсталих народів, є найбільшою такого роду акцією в історії сучасного світу. За шістнадцять років, починаючи від 1947-го року по 1962-ий рік, ЗДА асигнували на цю закордонну допомогу — 97.6 більйона долярів. З цієї велетенської суми протягом тих років одержали: Франція — 9.4 більйона, Велика Британія — 8.7, Італія — 5.7, Південна Корея — 5.4, переможена у війні Західня Німеччина — 3.9 і Туреччина — 3.8 більйона долярів. Решта пішла і йде для багатьох менших держав.

Не зважаючи на безперечні користі, що їх дала така широка допомога країнам вільного світу, зокрема на їхню господарську стабілізацію і на розбудову оборонних систем, З'єдинені Держави Америки зазнали в цій ділянці чимало невдач. Витрачаючи грубі мільйони, а то й більйони долярів, ЗДА у багатьох випадках не здобули собі належної прихильности у підтримуваних ними народів, а часом навіть втрачали свій престиж і ставали жертвою безсовісних наклепницьких кампаній. Для знецінення американської допомоги і дискредитації ЗДА докладала й докладає всіх сил і засобів Москва, яка для конкуренції започаткувала також і свою „закордонну допомогу". Хоч у багатьох випадках ця совєтська „допомога" була цілком таки незначною в порівнянні з американською, все ж таки Совєти зуміли витягти з неї куди більші користі, як ЗДА. Вони ухитрялися навіть використовувати давану З'єдиненими Державами грошову підтримку, капіталізуючи її для себе пропагандивно і престижево. Так, наприклад, у Камбоджі большевики з великим розголосом і фанфарами взялися будувати шпиталь на 500 ліжок для місцевого населення. Проте, закінчено будову цього шпиталю щойно з допомогою американських матеріялів і грошей, і шпиталь відкрито щойно після того, як американці заінсталювали в ньому відповідної сили електрообслужування. Тим часом усю славу й увесь кредит за збудування цього шпиталю зібрала Москва виключно для себе, та й камбоджський уряд і преса не надто квапилися з'ясовувати населенню справжній стан справи. Подібна справа з американською допомогою для Індії. Не зважаючи на те, що ЗДА дали тій країні вже майже 4 більйони долярів, а Совєти всього одну четверту частину тієї суми, індійська преса й уряд говорять здебільша про совєтську допомогу, підкреслюючи всюди вагу її уділювання. Про американську допомогу заговорили індійці лише після того, як — під час збройного конфлікту з комуністичним Китаєм — почали одержувати від ЗДА військовий вивяд. Але й крім того Москва робить усе можливе, щоб американську допомогу не тільки знецінити, а ще й засудити, як „підступний захід капіталістів й імперіялістів", спрямований, мовляв, на економічне й політичне поневолення країн, що одержують допомогу від ЗДА. Багатьох томів треба було б, щоб списати всі ті брехні і наклепи, які, у зв'язку із цим поширювала московська комуністична централя і слухняні їй комуністичні партії - експозитури по різних країнах. Не зважаючи ж бо на ввесь розмах американської допомоги, її не вистачає на те, щоб вдягнути і нагодувати все населення відсталих країн. І саме це використовують комуністи, роздмухуючи ненависть народних мас проти ЗДА. Тому слушно посилюється у ЗДА, з одного боку, нехіть до уділювання допомоги, а з другого — зростають вимоги поставити, рівночасно з асигнуванням грошей, інформаційну та пропагандивну сторінку цієї широкої програми, щоб ЗДА її могли капіталізувати для свого престижу і для добра самих таки підтримуваних народів.

Символічний поцілунок

Від непам'ятних часів, мабуть, відколи існує людський рід, поцілунок є виявом не лише любови й приязни, але також облуди — дивись Хрущов, — і зради — дивись Юда. Коли цілуються Хрущов і Гомулка або Мікоян і Кастро, то відомо, що це — цирк, який має маніфестувати спільність інтересів диктаторських клік, що панують в СССР, у Польщі чи на Кубі, але так само всім відомо, що — поза тією спільністю — один одному всадив би ніж у спину. У західному світі нема звичаю, щоб керівні державні мужі, зустрічаючись на міжнародних конференціях, цілувались задля приємности фотографів. І тому поцілунок, що ним у минулий вівторок 22-го січня в Елізейському палаці, в Парижі, обмінялись французький президент Шарль де Ґоль і західньонімецький канцлер Конрад Аденауер, не був звичайною куртуазійною подією. Але надзвичайною була також подія, яку вони увіковічнили на світлині цим своїм небуденним жестом.

Де Ґоль не перебільшував, коли підписання договору приязни між Францією і Німеччиною назвав історичною подією далекосяжного значення для обох цих країн, для Европи і світу. Вже від часу підписання Паризьких протоколів 23-го жовтня 1953-го року про допущення Західньої Німеччини до Північно - Атлантійського пакту (НАТО) почалась леґалізована військово - політична співпраця Німеччини й недавніх її західніх ворогів, у тому числі Франції. Але щойно з поворотом до влади у Франції генерала Шарля де Ґоля, 1-го червня 1958-го року, почалась нова епоха в історії взаємин Німеччини і Франції. Оприлюднюючи світлину де Ґоля й Аденауера, коли вони зустрілись на цій останній паризькій конференції, одна американська газета дала до неї підпис: „Два велетні". Треба було насправді двох велетнів, щоб перетворити їхні батьківщини, смертельних ворогів, що століттями вели між собою війни й були пройняті взаємною ненавистю, — щоб перетворити їх у союзників і приятелів. Треба було велетнів, щоб перебороти століттями накопичені жалі, упередження й претенсії, які становили наче суть народних настроїв, — треба було величезного персонального авторитету, цивільної відваги та далекосяжного державного розуму, щоб зрозуміти конечність союзу і приязни між Францією і Німеччиною, плисти проти настроїв своїх народів, перетопити ті ресантименти минулого у горнилі нової політичної думки і довести до моменту, коли можна було вже підписати пакт приязни.

Кілька років тому, коли Конрад Аденауер прибув уперше з відвідинами до Франції, комуністи і націоналістичні фанатики приготовляли проти нього масові демонстрації. Але французький нарід здоровим інстинктом відчув, що колесо історії повернулось і пора забути Седан, Марну та останню окупацію Франції німецькими військами, — відчув, що треба слухатись лідера протинімецького спротиву в 1940/45 роках, який став апостолом дружби з німцями в роках 1958/63. Те саме зрозуміли німецькі маси, і, коли у вересні минулого року де Ґоль їздив по Німеччині, його зустрічали з оваціями мільйони німців. Тільки така зміна психологічного ґрунту вможливила підписання пакту приязни з 22-го січня. З історії України знаємо, які були трагічні наслідки, коли державні акти наших гетьманів не знаходили зрозуміння й підтримки збоку народу: Гадяцький договір Виговського з Польщею чи повстання Мазепи проти Московщини. Змінилась психіка німців і французів у взаємному їх підході. І тому підписаний три дні тому Паризький договір буде тривкий, хоч і не стане де Ґоля та Аденауера і хоч будуть між Францією та Німеччиною не раз суперечки за тактику, як між двома суверенними й рівнорядними партнерами. У Парижі і Бонні радіють цим договором, у Москві — лютують.

М. Прокоп

КИЇВСЬКІ БЮРОКРАТИ В РОЛІ ДИПЛОМАТІВ ІМПЕРІЇ

Поява першого секретаря ЦК комуністичної партії України, Миколи Підгорного, в ролі заступника Хрущова під час його останніх відвідин у Польщі і в Східній Німеччині підтверджує доволі виразну в останньому часі тенденцію в совєтській закордонній політиці. Суть цієї тенденції в тому, щоб використовувати людей українського походження і український фактор взагалі у здійснюванні зовнішньополітичних цілей імперії. До речі, ця політика Москви не нова.

Український арґумент в закордонній політиці СССР

В періоді між двома світовими війнами комуністична партія Совєтського Союзу і, очевидно, комуністична партія України неоднократно вказували на те, що вони не погоджуються з фактом поневолення західніх областей України, тоді окупованих Польщею, Румунією і Чехо-Словаччиною. Коли 17-го вересня 1939-го року червона армія перейшла польсько-совєтський кордон, совєтський уряд виправдував цей крок вимогою „визволити" єдинокровних українських братів і приєднати їх до УССР. Звичайно, українці по обох боках Збруча завжди прагнули до єдности. Але не про це думали керівники совєтської закордонної політики. „Визволяючи" західні українські області від поляків, вони, у своїх мотивах, мало відрізнялися від великого князя Миколи Миколайовича, який у серпні 1914-го року, отже тоді, коли царські війська увійшли в Галичину, писав у своєму маніфесті, що „Божая мудрость" благословить діло „великих собирателей земли Русской".

28-го вересня 1939-го року, вже по розвалі Польщі, гітлерівський міністер закордонних справ, Ріббентроп, під час розмови з Сталіним у Москві, вимагав, щоб червона армія залишила німцям Борислав і Дрогобич взаміну за Литву, яку Гітлер перед тим уже обіцяв Сталінові. Сталін відповів що це не можливе, бо йде про два українські міста, до яких український народ має оправдані претенсії.

Коли 26-го червня 1940-го року тодішній голова уряду СССС, Молотов, передав румунському послові в Москві, Давідеску, ноту з вимогою негайно віддати Буковину і Басарабію, він заявив, що населення цих територій „у своїй більшості зв'язане з радянською Україною, як спільністю історичної долі, так і спільністю мови та національного складу". Налякані румуни пробували рятуватися з поміччю німців, але в розмові з німецьким амбасадором у Москві, Шулленбурґом, Молотов заявив, що справа йде про „останній бракуючий ще шматок об'єднаної України". Правда, німці не розуміли російської гри українською картою, пояснюючи все „українськими впливами в Політбюрі". У своєму звіті до Берліну Шулленбурґ писав, що вже наприкінці 1939-го року „можна було запримітити в Кремлі дуже великий український вплив", і що мотором українських акцій був перекладач Сталіна, Павлов, якого Сталін називав „нашим малим українцем"!

Відоме є свідчення державного секретаря ЗДА Едварда Стетініюса про те, що Сталін уживав українського арґументу також в переговорах з Рузвелтом, зокрема тоді, коли йшло про членство УССР в Об'єднаних Націях, мовляв, цей „голос України необхідний для збереження єдности СССР". Коли між західніми альянтами і Москвою відбувалися торги за кордони між УССР і Польщею, при чому альянти боронили польські аспірації, Сталін казав, що він не може дати українцям менше, як дав англійський політик Керзон („лінія Керзона"). Ясно, що на вимоги українського народу Сталін покликався також у розмовах з польським прем'єром — Сікорським.

Українці на службі імперської дипломатії

У той самий час, тобто під час війни і безпосередньо після неї, люди з України почали появлятися на імперському дипломатичному паркеті. Особлива роля припала тоді, зокрема, Олександрові Корнійчукові і Дмитрові Мануїльському. Корнійчук віддав чимало послуг імперії своєю участю в організуванні всяких „слов'янських" з'їздів і мобілізації антинімецьких настроїв, коли війська Гітлера окупували велику частину Совєтського Союзу. Корнійчук вславився також своїми контактами з екзильним президентом Чехо - Словаччини Бенешом, притупивши в нього всяке побоювання перед російською експансією. Про це багато написано в повоєнній західній мемуаристиці. Щождо Мануїльського, то його найбільшим повоєнним досягненням була роля, що її він відіграв у 1946-му році, як міністер закордонних справ УССР на першій після останньої війни мировій конференції в Парижі.

Люди з УССР появилися, зокрема, чисельно в закордонній політиці СССР у посталінському періоді. При тому йде не так про постійних дипломатів типу теперішнього представника СССР в ОН, Миколу Федоренка, чи про колишнього члена ЦК КПУкраїни і пізнішого амбасадора в Китаї, С. Червоненка, як про окремі місії вождів компартії України по партійній і державній лінії. Тут треба згадати, наприклад, поїздку секретаря ЦК КП України О. Іващенка, разом з Хрущовим, по Чехо - Словаччині, участь Олексія Кириченка, ще як керівника КП України, у з'їздах компартій Румунії та Болгарії, недавню візиту польських комуністів Ґомулки і Циранкевіча в Києві на запрошення Хрущова, Підгорного і Коротченка, врешті згадану вже поїздку Підгорного до Польщі і Східньої Німеччини. Крім того, час від часу Кремль ставить українців у провід окремих загальносовєтських місій за кордон. Таким власне чином Олександер Корнійчук очолював відому місію „приватних" совєтських діячів на конференції з діячами ЗДА. Подібне завдання виконує Микола Бажан у совєтських делегаціях письменників і діячів культури, зокрема, в Західній Европі.

Причини і цілі

Що криється за цією політикою Москви? Які її причини і що Кремль хоче цим осягнути?

Почнемо від причини може найменш важливої і більше організаційного, як чисто політичного характеру. Участь людей з України в апараті зовнішньої політики посталінського періоду виясняються тими самими причинами, що і їхня участь в інших партійних та державних апаратах, отже їхнім попереднім організаційним пов'язанням з Хрущовим. Кажуть, що українців тепер взагалі багато в установах Москви і що, мовляв, проти цього навіть протестують росіяни. А в той же час ясно, що Хрущов, який виростав у партійному апараті України, спирався в своїй пізнішій боротьбі за владу в імперії, в якійсь мірі, на апаратчиках, яких він найкраще знав. Проте, інтерес був тут взаємний, бо вожді КП України справді допомогли Хрущову сісти на московський престіл. Крім того, якщо прийняти за правду свідчення таких осіб, як Малишко, Рильський, Швець і інші, про брутальну поведінку на Україні Каґановича, ставка українських бюрократів на Хрущова могла бути вибором меншого зла, коли рівняти його з тим, що могли принести Україні Молотови, Каґановичі і Жукови.

Та важливіша сторона притягання українців до зовнішньополітичних виступів в імені цілого Совєтського Союзу полягає в тому, що цим керівники Кремлю хочуть, принаймні частинно, приховати крайню упослідженість УССР в сфері зовнішньої політики. Бо тоді, як в усіх ділянках життя суверенність УССР є звичайною фікцією, в ділянці закордонної політики це фікція в квадраті. Сучасний Київ, як ніби столиця понадсорокамільйонової нації, не тільки не веде ніякої самостійної закордонної політики, але не має він навіть апарату і кадрів, що їх можна було б кваліфікувати, як апарат міністерства зовнішніх справ. Не зважаючи на те, що зміни, внесені конституцією СССР 1 лютого 1944-го року, дозволяють так званим союзним республікам, отже й Україні, мати власні дипломатичні станиці за кордоном, за 19 років, що проминули з того часу, не утворено нічого поза дипломатичним представництвом УССР в Об'єднаних Націях. Зрештою, не існує в світі ні одного консуляту УССР, хоч Польща і Чехо - Словаччина мають свої консуляти в Києві.

Зате спрямовано „українську зовнішньополітичну" діяльність на творення так званих товариств співпраці, наприклад, українсько-польських, українсько-чехо-словацьких і ін., що є однак, нічим іншим, як філіями московських централь. Виявом „української закордонної політики" мають також бути міжнародні ярмарки, наприклад, у Марселі, в Беоґраді та в деяких сателітних і африканських державах, де УССР виступає ніби самостійно. Дуже рідко висилається окремі делеґації УССР за кордон, а якщо й висилається, то тільки для всяких церемоніяльних фунцій і то до підрядних держав. Ось так в січні 1960-го року окрема делеґація УССР була присутня на святкуваннях самостійности Камеруну і роковин самостійности Ліберії.

Треба ще сказати, що навіть у чисто теоретичній площині в Києві нічого не діється, що можна було б назвати українською закордонною політикою. Якийсь час по війні існував український журнал „Сучасне і Майбутнє", що мав, між іншим, займатися цими питаннями, але й його зліквідовано. Єдиним досягненням у цій ділянці можна вважати деякі індивідуальні дослідження з історії закордонної політики УССР початку 1920-их років, як, наприклад, студію колишнього голови делеґації УССР в ОН, П. Удовиченка.

Врешті, притягання українців до зовнішньополітичних виступів в імені цілої імперії оправдане, із становища Москви, ще й з іншої причини. Воно збігається сьогодні з політикою „зближування" та „злиття" націй, мовляв, чому турбуватися окремими дипломатичними представництвами УССР, коли „українська людина" може репрезентувати за кордоном увесь Совєтський Союз? Такі виступи людей з України вигідні для Москви і тим, що їх можна використовувати проти тих чужинецьких критиків, які, в протиставленні до антиколоніяльної пропаґанди Москви, видвигають справу становища не-російських народів. Їм також Москва може сказати, що, мовляв, у нас українці не тільки самостійні але, як Корнійчук, ведуть переговори з американцями в імені цілого СССР. Для західніх діячів такий арґумент може мати деколи свою вагу. Декілька років тому талановитий, зрештою, американський совєтознавець Фредерік Барґгорн висловив думку, що Москва готує Україну на „молодшого старшого брата".

Правда, в умовах офіційно тепер проповідуваної політико „злиття націй" таких поглядів на Заході вже не зустрічається. Ще менше вони можуть бути переконливі для українського народу у той час, коли він бореться за справжню суверенність, — також у сфері закордонної політики.

Ярослав Курдидик

НОВА ЕЛІТА БОЙОВОЇ ФЛЬОТИ

Від якогось часу в ЗДА, без шуму і галасу, почала оформлюватися своєрідна еліта серед військовиків, що обслуговують модерну зброю. Одною з військових шкіл, де виховують цю еліту, є „Нук-Скул", що в перекладі на зрозумілу мову означає Нуклеарна Академія. Її основна мета — підготовляти старшин для всіх типів кораблів та підводних човнів з атомовим погоном.

„Нук - Скул" очолює адмірал Ріковер, або, як його популярно називають, „батько атомової фльоти". І вона, ця фльота, зростає і могутніє куди скоріше, як на початках передбачалося. В одній із своїх останніх праць адмірал Ріковер пише, що до кінця 1970 року ЗДА матимуть коло третини бойової фльоти з атомовим погоном. Тож для цього, твердить він, „ми мусимо заздалегідь ставити відповідну морську нуклеарну еліту". Ми знаємо, що, крім підводних човнів, які до кінця цього року має бути 16 - 20, є вже на службі два кружляки, „Лонг Біч" і „Байбрідж", а декілька „кишеневих нищильників" у стані будови. Крім авіоносця-велетня „Інтерпрейс" з поємністю 86.000 тонн, як відомо, плавають по морю вже й допоміжні кораблі, порушувані нуклеарною енергією.

Вимоги, що їх ставлять до студентів згаданої вже „Нук-Скул", дуже високі. З-посеред кандидатів, що відзначилися своїми високими успіхами в науці, мають змогу попасти туди не більше, як 10-15%, але й з них до закінчення школи відпадає майже половина. Кандидати на старшин вищого командного складу — це вже вибір „найкращих з-посеред найкращих". Тут береться до уваги не так вік, як навіґаційний досвід, максимальне фахове знання в обслузі нуклеарних реакторів, що являють собою не лише неуявну силу, але — для необізнаних — і найжахливішу небезпеку.

Селекцію та затвердження кандидатів до „Нук - Скул" переводить з допомогою окремого „перевірчого штабу" сам адмірал Ріковер. Кандидати на капітанів та їхніх заступників мусять мати всі прикмети лицарськости. Бо, поминаючи вже те, що їм під команду віддається корабель, який коштує в багато разів більше, як звичайний кружляк старої конструкції, береться головним чином до уваги, що нуклеарні морські бойові одиниці, маючи необмежений радіюс дії, будуть виступати здебільша одинцем або малими з'єднаннями, отже відповідатиме за них безпосередньо „мініятюрний оперативний штаб" з капітаном та його заступником на чолі.

Тож, коли бачимо тепер військовика, що носить відзнаку із написом „НУК", байдуже, звичайний він моряк чи старшина — то це вже говорить само за себе. Бо навіть і звичайні моряки у цій школі, крім високої освіти, мусять перейти два роки дуже твердої морської заправи, а кандидати на старшин до того ще й окремі школи у Покателлю, Айдаго, або у Віндзор Лейк, Конн., де вивчають нуклеарні реактори.

Одним із перших абсольвентів „Нук - Скул" є командир Д. П. Брукс із Сан Дієго, Каліфорнія, що відбуває тепер службу на борту найбільшого авіоносця і взагалі найбільшого у світі корабля з нуклеарним погоном „Інтерпрейс". Не зважаючи на свій відносно молодий вік, 40 років, є він головним інженером і контролює вісім нуклеарних реакторів, які порушують цей колос із швидкістю 30 вузлів на годину. Запасу атомового пального в цих реакторах вистачить, щоб „Інтерпрейс" міг оплисти довкола землі 300-400 разів.

Бойова фльота ЗДА переходить в останніх роках приблизно таку саму трансформацію, як перейшло її ще не так давно бойове летунство, що таки на наших очах переставилося з пропелерового погону на турбоджетовий. Швидкість і максимум мобільности — два основні фактори, що позначають сучасну добу в науці ведення війни. Вони ставлять щораз більші вимоги до вояцького і до командного складу. За мінімум освіти для вояка уважають тепер середню школу, а про кар'єру у старшинському складі можуть думати тільки ті, що мають високу освіту. Мабуть, не було в тому ніякого перебільшення, коли при відкритті „Нук - Скул" адмірал Ріковер і інші промовці підкреслювали, що у майбутніх плянувальних і оперативних штабах переважатимуть „науковці з освітою полководців"...

Чекалинівець

МАКІВКА В 1930 РОЦІ І РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЛАСТУ

(3)

Не вірите? А ось навіть закордонне представництво України, бож ким є Лапчинський, як не консулом України у Львові. Або Юрко Коцюбинський, син українського письменника, у Варшаві. Ви знаєте, що він... і далі йшли „докази" його патріотизму.

Не легко було боротися з такого роду шептаною пропаґандою, зокрема для слабодухів і тих, що шукали ліків на несамовито дурну польську політику супроти української меншини під Польщею. Там, мовляв, росте і розвивається українська держава, нова інтеліґенція, а з Москвою дамо собі раду.

От такі були приблизно арґументи і цієї гарної пані, хоч взяті здебільша з мистецько-культурної ділянки, що в ній вона була краще ознайомлена. Та для нас вони не були новиною: ми мали нагоди слухати їх на всяких студентських зборах та у розмовах з радянофілами - студентами, з якими не раз дискутували до пізньої ночі. І тому, хоч і нерадо, — з уваги на права гості, а до того ще й гарної, — поволі розгорілась щораз гостріша дискусія вже й на чисто політичні теми, в яких вона виявилася добре обкутою. Вкінці котрийсь із нас витягнув найтяжчу і найактуальнішу тоді гармату — якраз закінчений тоді трагічний процес проти Союзу Визволення України — проти С. Єфремова і цілого ряду представників української науки, культури, літератури.

— Що ви на це, пані?

Наша панюся, вже поденервована, злісно вицідила:

— Це ж шкідники, які хотіли повалити державу, так їм і треба!

На таке діктум не було вже що далі говорити. Хтось з її товариства, що мовчки прислухувалося дискусії, забрав її за руку і вивів з-поміж нашого круга на бік. А один із учасників дискусії, здається, Баба, відвернувся від неї і закляв безособово по-бойківськи: „А най то шляк трафит, отосмо си зачепили"! І кожен докинув своє гостре слово. І хоч її товариство старалося направити ситуацію, дехто з наших порадив їм забрати панюсю з цього святого для нас усіх місця, якщо хочуть, щоб на тому скінчилося.

Не далеко було вже до вечора, тож позбирали ми наші причандали і зійшли у табір, а згадане товариство рушило собі на долину, в сторону Головецька. Ще довго під час і після вечері йшли розмови про події дня, аж вкінці обозний наказав нічну тишу і спання, бо завтра чекає на нас дальша праця. Це й буде останній день перед здвигом і все мусить бути в якнайкращому порядку. „Досить вже того політикування", — докинув глумливо, так, ніби він сам не брав участи в дискусіях. А втім, до спання не треба було й запрошувати, бо все було помучене і незабаром спало, мабуть, включно із... стійкою.

Збудив нас всіх страшний рев, що нагадував татарське „алла". Я спав удвійку з одним побратимом у малому шатрі і не встиг навіть протерти очей, як шатро завалилося на нас обох. „Смерть! мигнуло у тямці, — рятуймося, бо пропадемо, як той пес на ярмарку!" Рев не прининявся, а ми обидва з трудом визволялися з-під цельти. Скінчилося все на сміху, бо виявилося, що на цей жарт здобувся наш Стрийський Пластовий Кіш, який увійшов вночі на Маківку і тихцем підсунувся аж під самий табір. Стійка спала і їхній плян заскочити нас у сні вповні вдався.

Не було вже нам сну майже до сходу сонця. Бо й як тут спати, коли стільки знайомих і симпатій нараз опинилося під зоряним небом серед прегарної гірської природи. Тільки обозний, що мусів наслухатися досить іронічних завваг з приводу цього несподіваного нападу, ходив по таборі і скоса поглядав на нас, так, ніби молодість і природа на нього не діяли. Помстився зате на всіх, бо тільки ми заснули, як він уже побудив, не дозволив нам поспати довше, але, згідно з порядком, заглядав до кожного шатра і стягав з нас коци.

Невиспані, ліниво зводилися ми на ноги, брали рушники і воліклися до потічка відсвіжити себе. Після люри, що звалася кавою на сніданок, наша група посідала під шатрами і, користаючи з вільного часу, ділилася враженнями нічного нападу, пригадуючи різні трагікомічні ситуації. При тій нагоді найбільше дісталося нашому стійковому, який ганебно дав себе підвести напасникам, що такою великою групою, майже 200 пластунів і пластунок, зуміли підійти під табір без ніякого шелесту. Він божився, що не спав навіть і хвилини, але ми йому не вірили.

Доходила 9-та година ранку, сонце зачинало пригрівати. Заповідався гарний день. Ми поскидали сорочки і напівголі присмалювали наші тілеса.

Раптом у долині, з південного боку гори, замайоріло яких три десятки темних постатей, що у бойовому порядку, розстрільною, розміреним кроком зближалися в нашу сторону. В руках вони держали кріси, на яких виблискували баґнети. На головах мали білі покривальця. „Поліція!" — крикнув хтось з-поміж нас. — „Чи будуть стріляти"? — запитав хтось другий. — „А може пацифікація"? — „Втікати?" — „Боягузи"!

Аж нарешті в тій нерішености, як триматися нам в цій ситуації, хтось піддав оригінальну думку: „Сміймося! Роззброїти їх сміхом. Що буде то буде!"

І під загальний регіт хтось почав, а решта за ним заскандували в сторону поліції: „Льоди, льоди"! А треба знати, що слово „льоди", тобто морозиво, було згірдливою назвою для польської поліції, яка вліті носила на шапках білі покрівці.

Так верещали ми на всі гласи, і гомін розлягався по дооколичних горах та ярах. А поліція у грізній поставі, наче підготовляючись до штурму, підходила щораз ближче. Ми вже бачили червоні, спітнілі, насуплені обличчя поліцаїв, готових кожної хвилини сипнути на нас сальвою. Але чим ближче вони підходили, чим виразніше бачили наші розсміяні від вуха до вуха лиця, наші опалені тіла, без ніякої зброї, поволі почали втрачати грізний вигляд, а дехто вже й підсміхався в ремінець.

Та ось поліційна лава спинилася перед нами за яких 20 кроків з крісами, вимірениими проти нас. Ми замовкли, цікавлячись, що буде далі. Комісар, що стояв збоку лави, стараючись вдержати свій престиж, кинув грізно в польській мові:

— Хто ви і що тут робите?

— Ми українські пластуни, маємо тут свій літній табір, — відповів один з наших по-українськи.

— Пласт ваш розв'язаний, ви тут нелеґально, — промовив важно комісар.

— Ми зголосили наш побут у Головецькій громаді і дістали на це дозвіл, а про розв'язання нічого не знаємо.

Андрій Качор

Кредитова Кооперація в Канаді й ЗДА та її морально-матеріяльна сила

В останніх роках ми є свідками росту кредитової кооперації. Вона опанувала майже всі краї вільного світу. Вона росте та кріпшає в Канаді й ЗДА. Кредитова кооперація стає у вільному світі важним економічно - фінансовим фактором і рушійною силою, яка мобілізує мільйони людей та сотні мільйонів грошей на службу фінансової і моральної самодопомоги своїм членам.

Рух кредитової кооперації започаткував у 1849 р. Фридрих Вільгельм Райфайзен (1818—1888) у Німеччині.

На північно - американському континенті почин до заснування кредитових кооператив дала Канада. Першу кредитову кооперативу, за европейським взірцем, засновано в місцевості Леві, провінції Квебек, з ініціятиви і за старанням Альфонса Дежардена (1854—1920) в 1900 році. В ЗДА першу кредитівку заснував той же сам Дежарден у 1909 р. в місті Менчестері.

Першою українською кредитовою кооперативою в Канаді була „Нова Громада" в Саскатуні, заснована з ініціятиви інж. В. Топольницького в 1939 році.

Сьогодні Канада й ЗДА в кредитовій кооперації вибиваються на одно із перших місць у світі, випереджуючи навіть Німеччину, в якій цей рух народився і є дуже поширений.

Для ілюстрації росту кредитової кооператив, в якій найкраще показують нам силу цього суспільно - господарського руху.

КАНАДА:

Роки	Кількість кредитівок:	Кількість членів:	Сума оборотових фондів усіх кредитівок:
1940	1,167	201,137	25,070,000 дол.
1950	2,965	1,036,175	311,532,000 „
1960	4,413	2,544,587	1,299,495,287 „
1961	4,587	2,700,259	1,468,877,125 „

Як бачимо, за останній рік кількість кредитових кооператив зросла на 3.9%, кількість членів на 6.1%, а сума оборотових фондів на 13.3%.

Подібно мається справа і в ЗДА. Ось цифри:

ЗДА:

Роки	Кількість кредитівок:	Кількість членів:	Сума оборотових фондів усіх кредитівок:
1940	9,023	2,826,612	253,149,629 дол.
1950	10,591	4,610,278	1,005,475,598 „
1960	20,047	12,037,533	5,653,475,890 „
1961	20,902	12,838,888	6,301,111,960 „

За один останній рік кількість кооператив зросла на 4.2%, кількість членів на 6.6% і сума оборотових фондів на 11.4%.

З наведених цифр бачимо, що в Канаді і ЗДА діє тепер 25,489 кредитових кооператив, або як їх називають „народніх банків", які об'єднують вже 15,539,147 членів, що розпоряджають сумою майна 7,769,989,085 дол. Іншими словами 14.7% населення Канади і 6.7% населення ЗДА зрозуміли суть і ідею кооперативної самодопомоги та практично її реалізують, допомагаючи не тільки собі, але і своїм урядам у поборюванні фінансової лихви, яка в тих країнах ще досить глибоко закорінена під формою різних приватних фінансових компаній.

Приємно ствердити, що українці Канади дуже скоро цю ідею перещепили на ґрунт свого організованого життя, а за ними пішли українці ЗДА, які разом займають у кредитовій кооперації тих країв гідне місце. В Канаді маємо тепер коло 60 українських кредитових кооператив, які об'єднують 30,000 членів і коло $ 20,000,000 майна, а в ЗДА діє 15 кредитових кооператив, які мають коло 15,000 членів і теж коло $ 15,000,000 майна.

Не розглядаючи ближче статистичних показників української кредитової кооперації в Канаді й ЗДА, хочемо підмітити, що її сила лежить не тільки в матеріяльних осягах, але вона має також великі моральні успіхи, яких ніякими цифрами показати не можна.

Щоб це зрозуміти, треба хоч у дуже загальних рисах запізнатися з ідеєю і завданням кредитової кооперації.

На зовні кредитові кооперативи дуже подібні до банків, яких головним завданням є зібрати вільні грошові капітали там, де вони є, і передати їх у тимчасове користування тим господарствам, які цих капівалів петребують.

Як бачимо, банки відограють ролю посередника в царині кредитування подібно як і кредитова кооперація. Зовнішних різниць між ними майже нема, зате є велика різниця в самій суті їх дії і підходу до справ, а саме:

Банки творять і діють з метою зиску, а кредитова кооперація постала і діє з метою допомоги членам у потребі.

Банки об'єднують капітали, не звертаючи уваги на саму людину і тому хто має більше грошей, цей має більші права в банку, тоді, коли кредитові кооперативи об'єднують людей і кожний член, незалежно від своїх вкладів у кооперативі, має тільки один голос.

Банки — це звичайно установи великих багатіїв, тоді коли кредитова кооператива — це суто демократична і всім доступна кредитова установа.

Банки допомогають збагачуватися, вже і без того багатим купцям і промисловцям, тоді, коли кредитові кооперативи ставлять собі за мету піднести заробіток і господарство своїх членів селян, ремісників, дрібних купців і робітників, звільняючи їх від коштовного лихварського кредиту.

Банки звичайно мають великі капітали і шукають на них збуту, а кредитові кооперативи вчать своїх членів ощадности і зібрані ощадності від одних членів позичають іншим членам, що потребують грошової помочі і за цю услугу побирають такі відсотки, що б тільки заплатити відсотки щадникам, звичайно вищі ніж у банку, і найважніші кошти завідування, недбаючи зовсім про якісь зиски.

Банки збирають гроші від вкладчиків і зовсім не цікавляться їхнім особистим господарюванням, тоді, коли кредитові кооперативи виховують і привчують бідніші верстви населення до ощадности на власні потреби в майбутньому, а також відтягають ці ощадності приватним і державним банкам і зуживають ці гроші на кредитування рільників (фармерів), ремісників, дрібних купців, робітників, урядовців і людей вільних звань.

Кредитова кооперація в Канаді допомагає також державі упорядкувати фінансову господарку країни, зокрема допомагає зібраними від своїх членів ощадностями заспокоювати фінансові потреби тих же членів, витискаючи з країни чужі капітали, або й власні, але лихварські.

І ще одно, може найважніше, кредитова кооперація вчить людей правдивої демократії, бо тут люди самі, своєю працею, своєю єдністю думки і чину можуть виявити свою організавану моральну і матеріяльну силу.

Маючи перед очима загальний образ чисельного і матеріяльного стану та росту кредитової кооперації в Канаді і ЗДФА, можемо тільки радіти, що початок зроблений дуже вдало також українцям і цей добрий почин треба підтримати та поручити широким масам нашого громадянства. А успіхи наших кредитівок тих, що існують, і тих, що їх щойно зорганізують, будуть напевно добрі, може ще кращі як досі, якщо ми їх усі організовано підтримаємо, бо вони будуть не тільки успіхами самої кредитової кооперації, але успіхами цілої нашої організованої спільноти в Канаді і ЗДА, яка вже щораз краще розуміє і цінить силу кожного суспільно - громадського об'єднання, а в тому й об'єднання господарського, яким є кредотова кооперація.

15-ті Загальні Збори Т-ва Українських Інженерів Америки

15-го грудня 1962 р. відбулися в Ню Йорку чергові XV-ті Загальні Збори Товариства Українських Інженерів. Після вибору предсідником Зборів інж. О. Балабана гості та делеґати Відділів виголосили ряд привітів; зокрема теплими були привіти проф. Л. Є. Чикаленка від УВАН, д-ра М. Зарицького від Товариства Українських Лікарів, та мін. Ю. І. Ревая від Українського Інституту.

У звітах голови та членів уступаючої Головної Управи підкреслено досягнення, яких Товариство добилося в 1962 р. Зокрема позитивні наслідки дали організаційні заходи спрямовані на краще оформлення картотеки членів Т-ва та приєднання нових членів. Велику долю заслуги в цих успіхах треба приписати інж. Р. Левицькому (уступаючий голова Т-ва) та інж. М. Раковському (містоголова Т-ва). Крім цього інж. М. Раковський зрушив справу членства Т-ва у верховній установі всіх американських інженерних товариств у т. зв. Joint Engineering Council; він перевів розмови з відносними чинниками, та на наполегливе прохання Зборів допоможе новій Управі Т-ва у завершенні цієї важливої справи. У звітах відмічено, що в минулій каденції переведено знову чергову Наукову Конференцію Т-ва з участю насамперед молодших науково-інженерських сил.

Із приємністю треба згадати, що традиція Наукових Конференцій знаходить ґрунт і в інших Відділах. Успішну Конференцію влаштував у 1962 р. також Філядельфійський Відділ. Із допомогою Відділу в Ню Йорку організувала Головна Управа першу Конференцію Архітектів; ця ініціятива являється актуальна, бо широкі кола громадянства висловлюють дедалі частіше домагання, щоб наші професійні кола поцікавились справою чистого стилю та декорацій будівель громадського призначення, які будуються за гроші цього ж громадянства.

За ініціятивою Головної Управи та зусиллями Відділів у Філядельфії та Ню Йорку влаштовано літом зустріч членів Т-ва в селищі Пайн Гіл в горах Кетскіл, яка пройшла з успіхом, приявних біля 150 членів та гостей із різних східніх стейтів ЗДА, та причинилась до затіснення дружніх зв'язків між окремими Відділами Т-ва.

Звіти уступаючої Управи викликали палку дискусію приявних делеґатів Відділів та членів Т-ва. Особливо живий обмін думок вив'язався в справі касового звіту; делеґати Відділів у Дітройті, Філядельфії, Бостоні та Ню Йорку висловили ряд конкретних пропозицій щодо чіткого розподілу видатків Головної Управи Т-ва. Висловлено бажання збільшити жертвенність на важливі культурні осередки та окремі культурні заходи; у минулому році майже весь тягар такої фінансової підтримки спочивав лише на місцевих Відділах Т-ва; уважніше ставитися до проблем старших віком членів Т-ва. (новий проєкт убезпечення членів запропонував мґр. В. Винницький із Філядельфії). більше дбати про реґулярне видавання „Вістей" Т-ва Інженерів, випуск яких помітно запізнився в 1962 р., а теж уважніше ставитись до рівня матеріялів друкованих у „Вістях".

Після звіту Контрольної Комісії та після вияснень та відповідей членів уступаючої Головної Управи, Збори ухвалили їй абсолюторію, а Номінаційна Комісія подала до відома висліди листовного голосування членів Т-ва відвідносно нових керівних органів Т-ва. На голову Т-ва вибрано інж. Михайла Шуля, якого Збори щиро привітали. До складу Головної Управи вибрані: інж. В. Гнатківський, І. Когут, Л. Калинич, І. Мокрівський, З. Туркало, С. Процюк та Р. Гусаковський. Вибрано теж членів Контрольної Комісії, Товариського Суду, Комісії, Фонду Допомоги та Номінаційної Комісії.

Щоб дати учасникам Зборів відпочинок, організовано перекуску, після якої д-р І. О. Богачевський прочитав надзвичайно цікаву доповідь про ролю математики в культурі Західньої Европи. Учасники зборів вислухали з насолодою блискучу аналізу впливів аксіоматичної теорії на спосіб мислення західньо - европейського суспільства, як вони значились від часів Аристотеля, почерез закони Нютона, аж до найновіших тверджень Гейзенберґа. Вдало насвітлив доповідач віддзеркалення геометричних систем Евкліда та Лобачевського в науковій думці Західньої Европи. Доповідь викликала дискусію, в якій забирав голос, між іншим, проф. Л. Є. Чикаленко, д-р Н. Синявська, інж. П. Ґрицак.

У продовженні Зборів звітувала Статутова Комісія Товариства, а в обговоренні плянів праці на майбутнє забирало голос багато учасників Зборів; на увагу заслуговували голоси д-ра Л. Кушніра, інж. З. Кохановського та інж. Лідії Дяченко, усі з Відділу Т-ва у Філядельфії, про потребу наладнання вузької співпраці Головної Управи Т-ва із управами Відділів та про своєчасне та повне інформування Віділів про всі важливі акції Головної Управи; інж. В. Галича (Дітройт) про покращання фінансів Т-ва та його видавничої діяльности, інж. С. Берегульки (Бостон) про небажання будь-яких різких, „надто енергійних" адміністративно - організаційних заходів, які можуть вразити декого із членів. На закінчення Зборів висловлено ряд думок щодо запропонованого Українським Технічним Товариством Канади Третього З'їзду українських інженерів Північної Америки, який намічується у вересні 1963 року. Тут треба віднотувати голоси інж. П. Шоха та інж. Р. Левицького. Висловлено подяку інж. О. Балабанова за справне ведення Зборів.

Свято Ялинки в Дітройті

Вже ввійшло в традицію, що школи і молодечі організації західньої частини Дітройту влаштовують спільними силами свої імпрези. Вже кілька літ вшановують вони разом з цілоденною парафіяльною школою парафії св. Івана пам'ять Т. Шевченка, було свято в честь Мазепи, спільні Свячені а цього року прибула ще одна імпреза, — Ялинка.

За ініціятивою Управи Кружка „Рідна Школа",а, властиво її господарської референтки п. Перецької, Школа Українознавства, осередок СУМА „Київ" і Пласт влаштували 13 січня Ялинку.

Імпреза складалася з двох частин, з програми і подання молоді і гостям наших святвечірніх страв. На сцені були дві ялинки, сніп пшениці, а на столі під калачем сіно. В програмі сумівка А Ціко дала доповідь про Різдвяні, а пластун І. Стояловський про Новорічні і Йорданські звичаї. Дальшу частину програми виконували рідношкільні учні. Б. Блюй грав на піяні композицію „Тиха ніч", М. Савдик деклямувала Б. Лепкого „В різдвяну ніч", Р. Терлецький розказав про ялинку і зайчика. Найкращою частиною програми був вертеп, до якого текст написав, знаний мистець гумору і сатири, п. Едвард Козак. Всі злі сили на чолі з Іродом і чортом завзялися знищити Рідну школу, але рідношкільні учні і козак Байбарак оборонили її.

Шкода, що ті батьки, які йдуть рука в руку з Іродом і чортом і замість прислати своїх дітей до школи, позволяють їм вганяти по вулицях в злому товаристві, не побачили вертепу. На кінець програми діти із старшими заспівали кілька коляд. Програму підготовили учителі Р. Ш. пані М. Кузьо, Н. Терлецька, Е. Бенковська і п. Я. Яворський, а музичну частину вчителька музики п. Л. Соя. Акомпаніювала учениця У. Варивода. Інші члени Управ і батьки працювали і старалися, щоб імпреза випала якнайкраще.

По програмі пані від всіх трьох організацій подавали святовечірні страви і кутю. Пані вложили багато тяжкої праці і належить їм заслужена подяка від дітей і від всіх учасників. Панство Мокрі спекли потрібне печиво на свята і поза своїм трудом доложили також матеріял. На святі від парафії був о. В. Яремак.

І. Б.

З українського громадського життя Сан Франсіска, Каліф.

Автор цих рядків мав нагоду побувати в Сан Франсіско тільки два дні. За короткий час тяжко було збагнути всі дії тамошнього нашого громадського життя.

Укр. громада м. Сан Франсіска тепер ще мала, але подивугідна ! Її політичні акції в користь визволення України, синьожовтий прапор на ратуші міста з нагоди нашого державного свята 22-го січня був виставлений минулого року, — її пожертви на пам'ятник Т. Шевченка (дотепер $ 1,212,00), різні пожертви на будови українських храмів Божих, пажертви на УККА, на наш Державний Центр та інші політичні цілі, — це неабияка посвята праці і жертвенність малої горстки наших родин, коло однієї сотки і то з околицями. Недаром майор м. С. Ф. Кристофер в Укр. Нар. Домі в м. Лос Анджелесі сказав: „Це ще мала група українців, але дуже активна. Добрі антикомуністи і гарні люди. Я навіть буваю на їхніх концертах".

Гарно розвивається там Відділ УНС, і віміру своїх сил діють різні наші політичні організації і церковні, і їхнє моloденьке життя треба подивляти. Бо до 2-ї світової війни в Сан Франсіско не було ніякого українського церковного життя. А світське скупчилося по хатах кількох наших патріотичних родин, як в п-ні Т. Денис та ще деяких. Зокрема п-ні Т. Денис, із своїм покійним мужем-лікарем, чимало прислужилася українській справі до 2-ї світової війни. Її хата все була повна наших людей, які разом з нею зберігали наш синьо-жовтий прапор перед неймовірними аґітаціями різного русофільства. Російські церкви, які там постали ще до першої світової війни, а по другій ще більше їх намножилося, під різними кличами „братерства" заманили велику масу наших родин. А все це через брак української церкви. Сьогодні завдяки новому доплинові наших поселенців в м. Сан Франсіско та його околицях, наше церковне і світське життя розвинулося гарно, і є надія, що коли не всі ті наші пропащі родини, то якийсь процент із них таки привернеться до українських організацій. Треба тільки не тратити надії, бо подібні події переживала українська громада м. Лос Анджелеса, де також російські церкви були полонили чимало наших родин.

Дасть Бог і українська громада м. Сан Франсіска збагатить себе новими родинами. Сан Франсіско дуже гарне, повітря чистеньке, цілий рік все покрите зеленню, — є де жити і є чим дихати, а й праці різної більше як на сході Америки.

Українська Літературно Мистецька Клюб
Ню Йорк ...

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 25-го січня в приміщенні Клюбу відбудеться авторський вечір письменника Леоніда Полтави. Поетичні і прозові твори читатиме сам автор. Початок о год. 8-ій веч.

Летунство виграло боротьбу за участь в програмі дослідів космічних просторів

Вашингтон. — 22-го січня прийшло до порозуміння між Космічною Адміністрацією та Департаментом Оборони в справі участи військовиків у програмі дослідів космічних просторів. Це порозуміння закінчило 4-річну боротьбу летунства за те, щоб і воно могло брати участь в дослідах космічних просторів, на які ЗДА проєктують видати в найближчому році більше як $4 більйони. Порозуміння підписали секретар оборони Роберт МекНамара і директор Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації Джеймс Е. Вебб. Відтепер летунство зможе використовувати всі можливості, якими розпоряджає Космічна Адміністрація, а в першу чергу використовуватимуть кабіну „Джемінай", якою літатимуть довкола Землі вже в 1964-му році, щоб випробувати зустріч кабін в повітряних просторах. Цим проєктом дуже цікавиться летунство, яке хоче випродукувати кабіну, за допомогою якої можна б було переводити інспекцію ворожих сателітів, унешкідливлювати їх або змушувати приземлюватися, де можна було б їх докладно перевірити. Космічна Адміністрація змагає до того, щоб за допомогою проєкту „Джемінай" випробувати техніку зустрічі кабін в космічних просторах на те, щоб дістатися до Місяця. Згідно з цим проєктом більша кабіна мала б летіти до Місяця і там кружляти довкола тієї пляности, а під час того від неї відірвалася б менша кабінка з дослідниками на Місяць, і після дослідів знов відлетіла б до більшої кабіни, а з нею разом на Землю. Лет на Місяць мав би відбутися коло 1970-го року.

Франція поспішно будує свою атомову збройну силу

Париж. — У французькій пресі появились — з покликанням на авторитетні урядові джерела — вістки про те, що до кінця цього року Франція матиме вже настільки поважну власну атомову силу, що вона становитиме „гальму" проти можливих плянів совєтської атаки. Тому Франція відкинула американську пропозицію на купно ракети „Поляріс", бо пристосування тієї ракети до оперативного стану вимагало б яких 7 років, коли тим часом Франція матиме до того часу свою різнородну атомову зброю. Зокрема французькі фахівці твердять, що Французький суперсонічний бомбардувальник типу „Міраж 4", який летить із швидкістю 1500 - 1600 миль на годину, здібний перевозити атомові бомби. Правда, хибою того літака є те, що він летить дуже низько — 100 до 300 ярдів над землею — і тому вимагає просто надлюдської витривалости нервів від пілота, але зате совєтська радарна система не всилі вислідити лет того літака раніше, як буквально за милю - дві перед ціллю, до якої зміряє літак, ото ж оборона проти нього майже неможлива. Тому французькі військові кола легковажно ставляться до совєтської протиракетної ракети САМ-3. До того ж „Міраж 4" викликає своїм летом враження, наче б це не летіла одна машина, а 100 і тому атака цими літаками може спричинити справді страшну паніку у ворога. Тому, що Сагара перестала бути тереном французьких атомово-ракетних експериментів, ракети випробовуються тепер з піль у південній Франції. Французи приготовляють серійну продукцію одночасно атомових бомб і літаків „Міраж 4", — ця продукція або вже ведеться у великій тайні, або почнеться в найближчому часі.

Республіканець Дон Клозен виграв додаткові вибори в Каліфорнії

Сан Рафаель, Каліфорнія. — 22-го січня відбулися додаткові вибори на становище конґресмена і те становище здобув республіканський кандидат Дон Клозен, який програв був їх до вмерлого демократичного кандидата покійного конґресмена Клема Міллера в дні 6-го листопада 1962 року. Неофіційний вислід виборів є такий: Дон Клозен — 79.340 голосів, а демократ Вілліям Фіґредер — 65,817. Конґресмен Міллер згинув був у летунській катастрофі, але його прізвище залишилося на виборчому списку, і він, мертвий, переміг був республіканця Дон Клозена, діставши 3,617 голосів більше. Клозен є 14-им республіканським конґресменом із Каліфорнії, а демократи мають там 24 конґресменів.

ПОДЯКА

Відбувши, з Божою поміччю, щасливо лікування, та відбуваючи виздоровлювання, почуваюся до приємного обов'язку подякувати:

Панству Різникам, Крупкам і Бойдуникам та Володимирові Михайлову за їх, направду, родинну опіку в часі мого захворіння і лікування, а П-ву Бойдуникам ще й за дбайливу опіку в іхньому домі в Тінеку в часі мого виздоровлювання.

Панові Президентові Української Народньої Республіки в екзилі д-рові Степанові Витвицькому за десиґнування для мене окремого лікаря, та відвідини мене в лічниці і побажання.

Високопреподобним Отцям-священикам за духовну опіку, так в критичних хвилинах мого занедужання, як і в часі лікування в лічниці.

Лікарям, так в Рочестері, як і в Ню Йорку, за дбайливу лікарську опіку і лікування та навідування мене так днями, як і ночами, в часі лікування в лічниці.

Рідні, Подругам, Друзям, Приятелям і Знайомим, та Представникам українських Організацій і Установ так за безпосередні відвідини і побажання, як і посередньо-листовні побажання, так в часі лікування, як і з нагоди Свята Різдва Христового і Нового Року.

Вкінці моя окрема подяка Організації Державного Відродження України і її Братнім Організаціям — Український Золотий Хрест, Молодь Української Національности і Товариство „Зарево" — з їхніми Філіями і Відділами в ЗДПА, та поодиноким Подругам і Друзям за їх щедру матеріяльно-фінансову допомогу, яка уможливила моє лікування.

Неменше вдячний я й українським газетам за увагу до мене і побажання. Ця увага до мене, ця духовна опіка, ті відвідини і побажання, та ця матеріяльно-фінансова допомога, причинилися до скріплення мойого психологічно-морального стану, якого я зберіг так в часі лікування, як і виздоровлювання, що й допомогло мойому організмові остаточно перемогти поважно небезпечну недугу і повернути до здров'я.

Осип Бойдуник

Ред. В. Душник про свої відвідини в Европі

Комітет Об'єднаних Американсько - Українських організацій міста Ню Йорку, Відділ УККА, влаштував 5-го січня зустріч громадянства з ред. В. Душником. Голова Комітету, мґр. Іван Базарко представив присутнім, які заповнили вщерть одну з найбільших заль Американсько-Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-тій вул. в Ню Йорку, редактора англомовних видань УККА та „Свободи" — Володимира Душника. В в 85-ти хвилинній доповіді ред. В. Душник поінформував слухачів про свою останню поїздку до Европи.

На доповіді було значне число українських професіоналістів: лікарів, інженерів і мистців. Значить, тематикою ред. В. Душника зацікавилися ширші кола українського інтелектуального світу.

В листопаді 1962-го року ред. В. Душник виїхав з Ню Йорку до Женеви, де, як обсерватор представник ЗУАДК-у взяв участь в Конференції Міжнародного Комітету для Европейського Переселення. В. Душник в своїй доповіді кількакратно підкреслював важливість місії ЗУАДК. Через ЗУАДК, як одну з офіційних американських харитативних організацій, можна виконати корисну роботу для української еміґрації. Перед ЗУАДК-ом лежить завдання заопікуватися українськими поселенцями в Туреччині, які під большевицькою барабанною пропаґандою даються намовляти до повороту на „родіну". Українські колонії в Туреччині є дуже старі, ще з 17 ст. Вони справді не називають себе українцями, тільки козаками, але зі списку імен, яку читав ред. В. Душник, ясно, що це українці. Свого часу до В. Душника зверталася фундація ім. Толстого, щоб разом помогти рятувати тих всіх, які несвідомо роблять самі собі злочин, повертаючись до большевицького „раю". Є вже такі, що покушавши „родіни", втекли назад до Туреччини, оповідаючи про свої спостереження і советську дійсність всім іншим збаламученим. На поміч ЗУАДК-у чекають збігці-еміґранти з СССР в Ірані. Субсидії, які одержує ЗУАДК від уряду ЗДА, не вистачають на полагодження тих всіх пекучих під цю пору справ. Реалізація цих завдань залежить від наси самих, бо ми повинні фінансово підтримати ЗУАДК.

З Женеви В. Душник поїхав до Риму, де мав інтервю з українськими католицькими єпископами, передаючи одночасно привіт поневоленій Україні через радіостанцію Рим, інформуючи українців на батьківщині про працю українців у вільному світі, зокрема в ЗДА, УККА та братські організації УНС, Провидіння, УРС, та Українську Народню Поміч. Те, що ред. Душник передав через радіовисильню Рим, мабуть не можна б без цензури передати через „Голос Америки" чи „Голос Свободи". Прелеґент казав, що українська програма в Римі є свобідною, нецензурованою програмою.

Після довшого інтервю з українськими єпископами, що брали участь у Вселенському Соборі, ред. В. Душник мав стрічу з рядом чужоземних кореспондентів, які прибули до Риму з цілого світу. Найцікавіша зустріч була з кореспондентами з Польщі, які живо цікавилися українською справою. Вол. Душник поінформував їх про українське положення у вільному світі, як також заторкнув питання польсько - українського конфлікту під час другої світової війни, спростовуючи мильні твердження польських журналістів, мовляв українці брали участь в здушуванні варшавського повстання. Польські журналісти були вдячні ред. Душникові за інформації, які для них були ревеляційними.

Доповідач гадає, що українські православні Владики повинні були вислати своїх обсерваторів на Вселенський Собор в Римі. Москва використала каньюнктуру і вислала на Собор двох представників московського православ'я.

Після відвідин Архиєпископа Івана Бучка, Української Духовної Семінарії, вдови по бл. п. полк. Євгенові Коновальцеві, про яку повинні пам'ятати в першу чергу численні жіночі організації на терені ЗДА, виїхав доповідач до Німеччини і затримався в Мюнхені, де розмовляв з українськими політичними діячами.

В Бонні Вол. Душник виголосив англійською мовою доповідь для німецьких парляментаристів про Вселенський Собор та участь в ньому українців. Там він стрінувся з визначним американнським журналістом, радієвим коментатором, та головою Американського Комітету Приятелів Поневолених Націй п. Еmметом, приятелем українців та від 1946-го року приятелем панства Душників. П. Еммет ґратулював В. Душникові за вичерпну інформативну доповідь про українців. Ряд німців засипували ред. Душника різними питаннями.

З Бонну доповідач виїхав до Берліну, де зібрав матеріял і мав ряд розмов з німецькими державними чинниками у зв'язку з написанням 2-х статтей до католицьких журналів, кореспондентом яких він є. З Берліну затримався він в Карльсруге, де мав ряд розмов з німецькими визначними особистостями, збираючи при цьому потрібний матеріял відносно процесу вбивника сл. п. проф. Л. Ребета й Ст. Бандери, Сташинського.

Після доповіді були запити, на які ред. В. Душник давав влучні відповіді. При перекусці, яку проготовив спонзор вечора — Комітет Об'єднаних Американсько - Українських організацій міста Ню Йорку — під корівництвом мґр-а І. Базарка, ред В. Душник давав відповіді на різні запити.

Д-р Роман С. Голіят

Інж. Борис Дядюша

(Посмертна згадка)

17 листопада о год. 7-й ранку у Лос Енжелесі, Каліфорнія, несподівано помер на серцеву хоробу інж. К. Борис Дядюша, залишаючи зажурену дружину і брата.

Покійний належав до тої української ґенерації, що її за словами Шевченка „У сні окраденую" збудила Українська Визвольна Революція 1917 року. Він народився 7 квітня 1898 р. в родині земського службовця в Зінькові на Полтавщині. Родина внедовзі переселилася до Полтави, де Борис вчився в гімназії, звичайно в тих часах російській. Але родина його походила з полтавських козаків, бо, як факти насвідчують, у ній були досить закорінені військовий дух та українська традиція. Відомий генерал армії УНР Дядюша був вуйком Бориса, а старший його брат закінчив І Світову Війну в ранзі штабс - капітана.

Очевидно на поклик цієї родинної традиції та України Борис при наближенні орд московських большевиків втікав на Захід, що довше залишався під Українською Владою, де зголошується 1919 р. добровільно до Українського Війська, з котрим пізніше, як вихованець Юнацької Старшинської Школи відходить на чужину. Після відступу Армії УНР за кордон він продовжував військові студії в таборі у Польщі.

Інтернування в напівголодних таборах та духове розкопування руїн рожевих надій — це важкий і болючий процес, що легко міг вести до апатії й занепаду. На щастя Борис Дядюша здоровим інстинктом розв'язав цю кризу так, що вирішив заміняти кріс на книжку і служити Україні, допомагаючи розбудувати вільне українське шкільництво за кордоном. Він виїхав на дальші студії до гостинної Чехо-Словаччини, де записався до Першої Української Політехніки — Української Господарської Академії в Подєбрадах. Там він побрався зо своєю дружиною. Друга Світова Війна застала його на службовій посаді при Академії чи тодішньому Українському Технічно - Господарському Інституті. Зо своєю Алма Матер він пережив усю недолю важкого гітлерівського панування і з нею ж опинився, втікаючи від советського „визволення", у Реґенсбурґу, в американській зоні Німеччини, увесь час працюючи як тихнічна сила при УТГІ в його відродженій тут формі.

В 1951 р. Борис Дядюша переїхав до ЗДА, де перейшовши звичайний робітничий стаж нового еміґранта, осідається на стало в Лос Анджелесі. Після складення належного іспиту він дістав сталу посаду в відділі плянування в мійській управі міста і швидко здобув собі повне признання як добре підготовлений і відповідальний працівник. Він брав участь в українському житті як жертвенний член „Українського Культурного Осередку" та член фундатор і довголітній член Управи Української Православної Парафії св. Апостола Андрія Первозваного. До останку підтримував зв'язок зо своїми шкільними товаришами - подєбрадцями та старався допомогти справі збереження для історії відомостей про УГА та УТГІ.

Несподівана смерть Бориса Дядюші заскочила українську громаду. Як панахида, відслужено 18 листопада, так і самий похорон, що відбувся на цвинтарі „Форест Лавн" в Ґлендел 21 листопада 1962 р., зібрали значну кількість українців. Зворушливо співав хор під орудою Д. Якубенка. Покійника теплим словом попрощав настоятель парафії прот.г А. Мірощенко, а від приятелів, українських вояків і подєбрадців промовляв інж. Леонід Романюк.

Хай же чужа земля буде легкою Покійникові.

Л. Р.

ПЛЯН ПЕРЕСЕЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ МУРИНІВ ДО АФРИКИ

На недавній Конвенції в Шикаґо (Національної Баптиської Організації) прийнято резолюцію, запропоновану муринським пастором Джуліяном Тейлором у справі еміґрації американських муринів до Африки. Плян полягає в тому, щоб заарендувати сто тисяч акрів землі в Ліберії і створити там велику оселю для муринів, охочих переселитися туди. Справу погоджено з президентом Ліберії Тубманом. Пастор Тейлор доповів, що роботи по розчищенню території почнуться навесні 1963 року. На конвенції висловлено побажання, щоб до пропозиції люди поставилися уважно, бо Африка потребує своїх дітей, колись силоміць вивезених у тяжку неволю.

Всячина

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ УСЬОГО НАРОДЖЕНО НА ЗЕМЛІ?

„Популейшен Бюлетін" (ч. 1, лютий, 1962 р.) подає цікаві дані про число людей, які колинебудь жили на нашій плянеті? Установи та особи, що працюють над цим питанням, подають числа, базовані на певних статистичних, історичних і демологічних розрахунках, і вважають їх за відносно правдиві.

Припускається, що людина вперше з'явилась на землі близько 600.000 років тому. Від того часу, визначають спеціялісти, близько 77 більйонів осіб було народжено до цього часу, тобто 3 більйони теперішньої людности становлять приблизно чотири відсотки від цього числа.

Нема жадних інформацій щодо розміру і розподілу передісторичної людности. Очевидно, її було небагато і вона не була широко розповсюджена. Антропологи і палеонтологи розходяться в сотнях тисяч років в обрахунках того, коли саме людина вперше з'явилась на землі. Але найсучасніші відкриття схиляють науковців до думки, що людська раса з'явилась на землі не менше, як два мільйони років тому, хоч не всі з цією датою погоджуються.

До 1650 року відомості про число населення дуже скупі для кожної частини світу. Проте, існують деякі дані про зріст людности. Протягом тисяч сторіч, що протікали до початку нашої технологічної доби, людське життя було таке нетривке і повне небезпек, що для того, щоб людська раса не зникла без сліду, а, навпаки, розвивалась і більшала, первісні люди мусіли плодитись дуже інтенсивно. Із зростом людської культури шанси вижити дедалі збільшувались. Люди навчились обробляти землю і сіяти хліб, чим було покладено базу для збільшення людности, забезпечення її більш-менш стало харчами і поширення людської раси на нові території. Проте, великий відсоток смертности й далі стримував зріст населення. Ще донедавна принаймні половина народжених помирала в дитячому віці.

Пізніше, із розвитком модерної науки, особливо відкриття вакцини проти віспи, набагато зменшило смертність, особливо в дитячому віці. З вибухом різних щеплень і способів боротьби з хворобами пересічна тривалість життя зростала і збільшилася від 30 років у 19 ст. до 40, потім до 50 і нарешті, до 70 років у 1960 році.

На початку християнської доби на землі жило близько 200—300 мільйонів людей і зросло до середини 17 ст. до 500 мільйонів. У 1850 р. населення землі становило понад більйон, а сьогодні людности на землі є понад три більйони.

Що більше людей живе на землі, то з більшою швидкістю зростає їх число. Примірюм, щоб досягнути чверти більйона, людність мусіла чекати сотні тисяч років. Після того минуло 16 століть, поки число її досягнуло півбільйона. Але щоб подвоїтись у числі, тобто досягнути одного більйона, треба було тільки 200 років, і тільки додаткових 80 років, тобто до 1930 року треба було, щоб населення землі досягнуло двох більйонів. Щоб розмножитися до числа двох більйонів, людство потребувало близько 2-х мільйонів років, аме треба тільки 40 років, щоб це число подвоїлося.

● **Колишній президент** Гаррі С. Труман щасливо перебув операцію пахвинової пропуклини в шпиталі в Кензас Сити, Мізури. 78-річний пацієнт почувається добре і незабаром залишить шпиталь.

Зі спорту

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ НА НАСТУПНУ СУБОТУ І НЕДІЛЮ

„Чорноморська Січ" Нюарк візьме участь в шістковому турнірі, який відбудеться в суботу, **26-го січня 1963**, починаючи від год. 7.40, в залі Стейт Арморі при 34-ій Вулиці та Парк Евню в Ню Йорку. Дружина „Січі" грає перші змагання в своїй шостій групі з „Готою". В цій же групі друга пара — це „Блю Стар" і „Гелленік". В інших групах грають ось такі пари дружин: „Гакоаґ" — Чехословацький С. К., „Пфельцер" — Портуґальський С. К. (група ч. 5); „Джерман Ам." — Бруклин С. К.; Мадярський С. К. — Йонкерс (група 7); „Ґочі" — Нюарк, „Швабен" — Спрінґ Велі (група 8).

УСК Ню Йорк — Грецько-Американський С. К., футбольні змагання за Чашу ЗДА (Челлендж Кап) відбудуться *в неділю, 27-го січня 1963, о год. 2:00 по полудні*, на грищі Українського Спортового Майдану в Коледж Пойнті, Н. Й. Це дуже важні змагання для УСК-у, який виступить до них у скріпленому складі.

„Тризуб" Філядельфія — „Дойч - Унґарн", Філядельфія, футбольні змагання за Чашу ЗДА відбудуться в неділю, 27-го січня 1963, о год. 2.00 по полудні, на грищі при 29-ій та Кембрія Вулицях у Філядельфії.

СІМКОВИЙ ФУТБОЛЬНИЙ ТУРНІР У ШИКАҐО

6-го січня почався в закритій залі Шикаґо Евню Арморі традиційний, бо вже тринадцятий, сімковий футбольний турнір, в якому беруть участь українські клюби Шикаґа, а саме: „Леви" — перша дружина, юнаки і доріст, СУМА „Крила" — юнаки і доріст, та СУМА „Тигри" — юнаки.

Турнір триватиме дев'ять тижнів і змагання відбуватимуться в двох дивізіях, Першій та Вищій, по вісім дружин кожна. Також відбуваються кожної неділі дві зустрічі дружин юнаків та доросту. Кожні змагання тривають 2 X 10 хвилин і до кожної зустрічі дружина може виставити крім сімох основних змагунів ще двох резервових.

В Першій Дивізії грають: „Марунс", Литовський С. К., „Рамс", „Спарта", „Гузірс", „Некакса", „Ютс" і „Олімпікс". У Вищій Дивізії змагаються за перше місце і трофей Акселя Нільзена ось такі дружини: „Леви", „Іґелс", „Швабен", „Ганза", „Ґрін-Вайтс", Словацький С. К., „Кікерс" і „Вандерерс". Дві дружини, які займуть два останні місця Вищої Дивізії впадуть автоматично до Першої Дивізії, а їхні місця займуть дві перші дружини Першої Дивізії, які заавансують до Вищої. Дві дружини, які опиняться на двох останніх місцях Першої Дивізії втратять право змагатися в турнірі 1964 року.

В першу неділю розгривок, 6-го січня, „Леви" програли з німецькою сімкою „Ґрін-Вайт із рахунком 2:4. Двоє воріт для „Левів" здобув Юрій Романенко.

В другу неділю, 13-го січня, „Леви" перемогли скромним рахунком 1:0 польську дружину „Іґелс". Стахровський стрілив одинокі ворота в останній хвилині змагань з випрацьованої подачі Каравана. Здобуття цієї перемоги і двох точок завдячують „Леви" знаменитій грі воротаря Кашуби.

Після двох неділь „Леви" зайняли четверте місце у вісімці Вищої Дивізії. Найповажнішими кандидатами на перше місце Вищої Дивізії є в дану пору дружини „Швабен" і „Ґрін-Вайт", а останнє місце займають тепер поляки „Іґелс". До змагань проти „Іґелс" виступили „Леви" в складі: Кашуба, Мелешко, Романенко, Скороход, Стахровський, Вахір, Лоско, Караган і Козій.

Інші висліди Вищої Дивізії:

„Кікерс" — „Вандерерс" 2 : 0
„Швабен" — „СЛовако" 3 : 1
„Ґрін - Вайт" — „Ганза" 5 : 2

Петро Головатий

ХРОНІКА УСТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" НЮАРК

Відзначені змагуни-футболісти „Чорноморської Січі" (сезон 1962—63).

Зенон Снилик (тренер футбольної ланки) вибраний до олімпійської футбольної репрезентації Америки.

Володимир Каздоба (капітан 1-ої дружини був наміченим кандидатом до олімпійської футб. репрезентації Америки на олімпіяду в Токіо, Японія 1964 р.

Олесь Чайка в складі „Гакоаг Амерікенс" Н. Й. їздив на початку ц. р. до Бермудів, де відбулися 6 тов. змагань з найкращими дружинами як і збірною Бермудів. З усіх 6-ох змагань „Гакоаг А." виграла 4, ремісувала і програла по одному з 16-ох здобутих воріт. Олесь Чайка стрілив 3, а інший українець — В. Чижович УСТ „Тризуб" — 4 воріт.

Л. Вільчак і Ю. Мирний, змагуни юньйорів Ч. Січ, увійшли до 1-ої дружини стейту, вибрані з ок. 100 шкільних футб. дружин в стейті Н. Дж. репортерами „Нюарк Нюз". 31-го січня змагуни згаданої репрезентації будуть відзначені відповідними трофеями на спеціяльному бенкеті на їх честь, що відбудеться в „Ляйд Ресторант".

Чергові виступи футболістів „Чорноморської Січі".

Останні ліґові змагання сезону 1963— 64 відбуде „Чорн. Січ" з Юрікс Тракерс 10-го лютого, год. 12.45 на площі Айронґавнд при вул. Вільсон Нюарк. Другі змагання дня — Портуґізи — Гакоаг год. 2.20.

Обидва змагання заповідаються цікаво з огляду на усе ще актуальне 4-те місце в кінцевій табелі гор для „Чорноморської Січі", Портуґізів і Гакоаг.

Перша рунда розґривок за Чашу Луїса розпічнеться в днях 3 і 10 березня. „Чорн. Січ" вильосована господарем змагань проти Польських Фальконсів, які відбудуться 10 березня на площі Айронбавнд.

Перша частина цьогорічного сімкового футб. турніру в Нюарській Арморі відбудеться 29-го березня. Спонзорами цьогорічного турніру, в якому візьмуть участь клюби 4-ох Ліґ є „Чорн. Січ", Портуґізи Нюарк і Скатс Амерікенс Керні. Увесь дохід з турніру призначений на харитативні цілі округи Есекс.

Річні Загальні Збори УСТ „Чорноморська Січ" відбудуться 31-го березня.

19-го травня збірна „Чорн. Січ" — Портуґіз — Фальконс відбуде міжнародні футб. змагання з англійською 1-ою дивізійною дружиною „Волькергамптен Вандерерс", на футб. Стадіоні Раджерс в Гаррісон.

Ом. Твардовський

ТАРЗАН, ч. 4974. „Презер вер" глузує...

„Презервер" оглянув Тарзана і Лейка веселими і глузливими очима. Вкінці промовив. — Ви, джентелмени, здається, знаходитеся в незручному становищі...

— Вартові! Зніміть із них шнури... Це ж не є чемно так жорстоко поводитися з гістьми...

— А крім того, — він глузував, — я є певний, що мої пестії вдаремлять напевно кождий їх плян втекти!